

ret Hartforn, end det gjør, saa kan jeg ikke opfatte det anderledes end som alle vore Forhold ved det Omsving og den Overgang, der nødvendig maa finde Sted, dersom vi skulde kunne baade have Glæde og Gavn af den frie Forfatning. Alle disse Forhold ville nemlig meer eller mindre kunne medføre ikke alene Forandringer i det hidtil Bestaaende, men ogsaa Tab for flere eller færre Enkeltmand. Men dersom vi ikke ville opgive, hvad vi skulle vinde, seer jeg paa ingen Maade, at vi kunde give lidt eller meget efter paa den Grundsaetning, at her skal slet ikke gives Erstatning, Erstatning, naar det ikke ligefrem er, som Grundloven udtrykker sig, Enkeltmands Eiendom, som vi ville skulde afstaaes. Dersom man i Reformationstiden eller ved nogetstørst stort Omsving vilde have indladt sig paa en saadan Erstatning og saadant Bederlag, da vil Enhver, som kender Forholdene, vide, at da havde man jo kun ligefrem bedraget sig selv (Hør!). Og jeg troer ikke, at dette kunde være anderledes, selv om der her ikke kom til, at det Forhold, som hidtil har bestaaet, var en oprindelig Uretfærdighed; thi en oprindelig Uretfærdighed maa jeg jo kalde det, naar den Deel af Statsborgerne, og som det var dengang, netop de Borgere, som havde bedst Raad til at bidrage til det Heles Fornødenheder, naar de tilstodes en Lettelse i Henseende til Skatterne, som nødvendig maatte falde med dobbelt Tyngde tilbage paa de Andre. Jeg maa kalde det aldeles uretfærdigt, naar der ikke til den Begunstigelse, naar der ikke knyttes Noget, som kunde opveie det, og at det ikke var noget saadant, det Rytterhold, hvorom der tales i Begunstigelses-Brevet under Christian den 5te, derom ere vel Alle enige, og selv om de ikke skulde være det, saa sank det jo ned til den Forpligtelse at holde Rytterhest, og det er jo ogsaa allerede ophævet (Stemmer: Nei!) jo, som det foreligger. Det er en historisk Bemærkning, at det for mange af de Bestaaede var af mindre Bigtighed, saalange som næsten hele Landet var i Herremændenes Eie, var af mindre Bigtighed, fordi Godseierne i den Tid maatte indstaae for alle Skatterne og bleve altsaa paa den Maade indirecte bestaaede ved hvad der krævedes af deres Eiend-

omme. Men saasnart Forholdet saaledes forandrede sig, som det jo forandrede sig fra Midten af det 18de Aarhundrede, da er det jo klart, at Byrden er falden uforholdsmæssig over fremfor Alt paa Selveierne, og naar vi nu skulde begynde paa en folkelig Lovgivning, kan jeg dog ikke forstaae, hvad der skal bevæge os til, da at begynde dermed at tilstaae dem, som ere begunstigede paa de andre Statteyderes Beføstning, at tilstaae dem en Godtgjørelse, som jo, naar den skal være almindelig, ganske rigtigt, som den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 6te District (Mourier) har anmærket, maatte være fuldstændig; thi saasnart den ikke er det, saa er den ikke længer en Godtgjørelse, et Bederlag, en Erstatning — da er den en Gave. (Hør! Hør!).

Jeg kan derfor aldrig erkjende, at her er noget Retskrav; thi skulde man her kunne tale om Retskrav, maatte det jo være et Krav til den Regjering, som har givet Begunstigelsen. Det kan umuligt være et Krav til det danske Folk, ligesaa lidt som det kan være et Retskrav til en Eier, som havde ladet sin Formue forvalte af en Anden, naar denne Anden, uden dertil at have havt nogen Fuldmagt, havde aldeles vilkaarligh og partiff ordnet eller omfat Udgifter og Indtagter. (Hør!) Uden paa nogen Maade at ville tale lide om den Regjering, hvis Dage ere forbi, saa er det dog aabenbart, at dens Forvaltning af Rigets og Folkets Midler har været bedrøvelig. Naar Folket nu skal træde til, og — hvad der i klar Retsform er indgaaet som Forpligtelse — Folket skal stræbe at opfylde det, skjøndt det er en tung Gjæld, hvormed det maatte begynde sin egen Huusholdning — naar det skal det, siger jeg, mener jeg, at det dog virkelig er daarligt at ville sige, at alle de Begunstigelser, som denne Regjering kan have givet, og hvormed den har bidraget mere eller mindre til Forvirringen i Statshuusholdningen, og Pengesæsenet, — at enhver af disse Begunstigelser skulde danne et Retskrav, som Folket nødvendig endogsaa skulde begynde med at opfylde. Altsaa fra denne Side kan jeg ikke indrømme det Allermindste, ikke indrømme Andet, end hvad jeg altid gjerne indrømmer, og hvad jeg, om jeg raadede, naturligvis vilde